

Khoa Quy hoạch đô thị - nông thôn Trường đại học Kiến trúc Hà Nội đã đưa vào giảng dạy thử nghiệm môn học Nguyên Lý TKĐT cách đây 2 năm (năm 2005) và tới nay đã được 3 khoá 02Q, 03Q, 04Q. Từ khoá đầu tiên, đến nay nội dung chương trình đã được cải tiến, rút kinh nghiệm và liên tục bổ sung, cập nhật những kiến thức mới cho giáo trình ngày càng hoàn thiện hơn. Trong bài viết này, tôi xin được chia sẻ những quan điểm trên góc độ giảng dạy một bộ môn mới, những hướng tiếp cận giúp cho sinh viên có cách tiếp nhận bài giảng hứng thú, chủ động.

hi nói đến việc giảng dạy về Nguyên lý thì việc quan trọng là phải giúp cho sinh viên có một nền tảng về cơ sở lý thuyết, lý luận và cả những phương pháp, nguyên tắc khi thiết kế. Chính vì vậy theo quan điểm của tôi sẽ có 4 hướng tiếp cận để đạt được

những mục tiêu trên như sau:

- 1/ Tiếp cận qua việc phân tích và so sánh với các môn học đã được giảng dạy và gắn gũi với chuyên ngành mới.
- 2/ Tiếp cận qua các dự án hoặc các mô hình phát triển đô thị của các thành phố nổi tiếng
- 3/ Tiếp cận qua các dự án thực tế - các đồ án thử nghiệm về TKĐT tại Việt Nam
- 4/ Tiếp cận theo hướng chủ động

Sau đây là những phân tích và những minh chứng cho từng hướng tiếp cận trên.

1/ TIẾP CẬN QUA VIỆC PHÂN TÍCH VÀ SO SÁNH VỚI CÁC MÔN HỌC ĐÃ ĐƯỢC GIẢNG DẠY VÀ GẮN GỬI VỚI CHUYÊN NGÀNH MỚI.

Đây là một phương pháp tương đối hiệu quả vì môn học được giảng dạy cho sinh viên năm thứ 3,4. Lúc đó sinh viên đã có những kiến thức cơ bản nhất về Cơ sở Kiến trúc, Quy hoạch, Nguyên lý quy hoạch. Việc so sánh và xác định những mối quan hệ với các ngành này sẽ làm cho sinh viên thấy được tổng quan của các môn học và mối quan hệ mật thiết và hỗ trợ lẫn nhau của chúng. Dưới đây là một số phân tích về mối quan hệ giữa TKĐT với Kiến trúc, Quy hoạch và Kiến trúc cảnh quan.

Mối quan hệ với Quy Hoạch Đô thị (QHĐT).

Từ cổ đại đến cận đại, giữa QHĐT và TKĐT không có ranh giới rõ rệt. Trong thế kỉ XX, QHĐT và TKĐT có xu hướng tách biệt độc lập, nhưng vẫn có quan hệ chặt chẽ với nhau.

* QHĐT tạo ý tưởng chỉ đạo, vạch ra các khung cho TKĐT và làm căn cứ cho TKĐT

* TKĐT tạo nên không gian, hình tượng của đô thị. TKĐT còn là một sự kế tục, cụ thể hoá của QHĐT, sự kế tục và cụ thể hoá này được lồng ghép hoặc tách biệt trong quy trình TKQHĐT.

Mối quan hệ với Kiến trúc

Thiết Kế Đô Thị chỉ đạo và vạch ra khung cho thiết kế kiến trúc. Thiết Kế Kiến Trúc thực hiện, hoàn thiện và làm phong phú thêm Thiết Kế Đô Thị.

Khi một công trình hoặc tổ hợp công trình có quy mô tương đối lớn và có mối quan tâm đặc biệt đến bối cảnh không gian đô thị và môi trường xung quanh, nó có thể được xem như là sản phẩm của TKĐT. Điều này thể hiện ở các yếu tố bản thân của công trình như sự liên hệ chặt chẽ giữa tầng trệt công trình với sinh hoạt đô thị, sự tương đồng giữa hình thức kiến trúc và vật liệu xây dựng của công trình đối với các công

Hyde Park, trung tâm Sydney,
Australia

của các thành phố nổi tiếng tỏ ra rất hiệu quả đặc biệt khi có sự lồng ghép các quan điểm về TKĐT cũng như những phương pháp nguyên tắc khi thiết kế đô thị đó.

Thành phố Bắc Kinh phát triển nhưng vẫn giữ gìn những giá trị lịch sử qua việc bảo tồn quần thể kiến trúc cổ, duy trì không gian cảnh quan đặc thù.

3/ TIẾP CẬN QUA CÁC DỰ ÁN THỰC TẾ - CÁC ĐỒ ÁN THỬ NGHIỆM VỀ TKĐT TẠI VIỆT NAM

Giới thiệu một số dự án đã và đang thực hiện thực tế tại nước ta như: Thiết kế đô thị khu 2 Đồ Sơn - Hải Phòng. Thiết kế đô thị Sapa - Lào Cai. Những quy chế quản lý về TKĐT tại Thủ Thiêm... Đó là những dự án thử nghiệm công tác TKĐT hoặc thực tế thì chúng cũng mang những giá trị rất cụ thể đối với sinh viên khi họ có những cái nhìn ban đầu về thực tế một dự án triển khai ra sao, các bước tiến hành và khối lượng công việc sản phẩm như thế nào.

4/ TIẾP CẬN THEO HƯỚNG CHỦ ĐỘNG

Cách tiếp cận này thực ra không có gì là mới đó thực ra là giao cho sinh viên tự suy tầm và phân tích những đề tài, những khía cạnh của TKĐT hoặc phân tích đánh giá những dự án trong nước và quốc tế. Cách làm đó giúp cho sinh viên tự chủ trong việc chọn đề tài yêu thích, tạo hứng thú và sáng tạo khi thể hiện mình thông qua các sản phẩm là các báo cáo. Để làm tăng thêm khả năng cạnh tranh cho các nhóm hoặc giữa hai lớp với nhau sẽ chọn ra hai nhóm có bài tốt nhất được chuẩn bị trước để bảo vệ và phản biện lẫn nhau trước lớp. Đây thực sự là cơ hội cho sinh viên tự thể hiện mình và đồng nghĩa với việc môn học sẽ trở nên hứng thú hơn, khả năng của sinh viên được bộc lộ. Qua những lần đó giáo viên lại có một lần bất ngờ trước khả năng của sinh viên, với những công cụ hiện đại họ đã làm ra những đoạn film ngắn mô phỏng hoặc những đoạn Flash, Slides rất ấn tượng.

Cuối cùng ta thấy rằng với mỗi hướng tiếp cận đều có những ưu điểm và những hạn chế riêng nhưng nếu có sự kết hợp hài hòa thì chắc chắn đây sẽ là những hướng tiếp cận hợp lý.

trình xung quanh...

Thiết kế Đô thị và thiết kế kiến trúc có quan hệ chặt chẽ với nhau. Thiết Kế Đô Thị đưa ra các quy định có tính chỉ đạo và khống chế đối với thiết kế kiến trúc về: Địa điểm xây dựng, quy mô công trình, hình thức và điều phối tổng thể.

Tuy nhiên, thiết kế đô thị không được can thiệp quá mức vào tính chủ động và tính tích cực của sáng tạo kiến trúc.

Mối quan hệ với Kiến trúc cảnh quan.

Trên thực tế, phần lớn các đồ án kiến trúc cảnh quan chủ yếu quan tâm đến chất lượng thiết kế phong cảnh đô thị (cityscape), bề mặt (surface) của các yếu tố cảnh quan như quảng trường, công viên, đường đi bộ. Một minh kiến trúc cảnh quan không trực tiếp giải quyết chất lượng ba chiều của không gian đô thị cũng như các vấn đề xã hội và kinh tế bên trong đô thị. Như vậy, đây là sự khác biệt giữa thiết kế đô thị và kiến trúc cảnh quan. Trong phần lớn các trường hợp, Kiến trúc cảnh quan là một phần của thiết kế đô thị. Tổ chức không gian kiến trúc đô thị là nhiệm vụ quan trọng của TKĐT, do phải định hình không gian vật chất của một phần tổng thể đô thị với nghệ thuật bố cục tạo vẻ đẹp và bản sắc, sự hài hoà giữa cảnh quan nhân tạo với môi trường tự nhiên, góp phần tạo khả năng phát triển bền vững cho đô thị.

Đảm bảo và đem lại môi trường thẩm mỹ cho cư dân đô thị. Trong quá trình nghiên cứu lập kế hoạch không gian cảnh quan đô thị, mà ở đây sử dụng đơn vị không gian là "hạt nhân", cảm nhận trực giác và tính sáng tạo có một vai trò to lớn, ngay cả trong thời đại kĩ thuật bậc nhất hiện nay. Các sản phẩm chủ yếu của TKĐT chính là những hình ảnh của các quy hoạch đô thị hoá, của cả một đô thị, thậm chí cả một vùng lãnh thổ, đó là kết quả của sự sáng tạo. Chính vậy TKĐT là một ngành kiến trúc của các không gian đô thị.

2/ TIẾP CẬN QUA CÁC DỰ ÁN HOẶC CÁC MÔ HÌNH PHÁT TRIỂN ĐÔ THỊ CỦA CÁC THÀNH PHỐ NỔI TIẾNG

Giới thiệu và có phân tích những mô hình phát triển đô thị

Guggenheim Museum, Bilbao, Spain, thiết kế bởi Frank O'Ghery

